

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Петро Рабінович

доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України,
професор кафедри теорії та філософії права
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(Львів, Україна)
rmpetro2009@gmail.com

Анна Держипільська

аспірантка кафедри теорії та філософії права
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(Львів, Україна)
derzhypilska@ukr.net

УДК 341.48

РОЗВИТОК ІДЕЙ ПРОФЕСОРА ГЕРША ЛАУТЕРПАХТА ЩОДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ (ДО 75-РІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ НАД НАЦІСТСЬКИМ РЕЖИМОМ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ)

Анотація. Цьогоріч всі цивілізовані народи світу відзначатимуть (навіть за надзвичайних умов пандемії) 75-річний ювілей перемоги над нацистським режимом. У зв'язку з цим виглядає доречним вкотре звернутися до проблеми юридичної відповідальності за вчинення злочинів проти людяності, покарання за які були вперше застосовані Міжнародним трибуналом у Нюрнберзі.

Правові погляди професора Герша Лаутерпахта вже привертали неабияку увагу вітчизняних і зарубіжних фахівців, насамперед, із міжнародного кримінального права. Зокрема, заслуговують на увагу праці В. Навроцького, Ф. Сендса, Ш. Мерфі. Проте зазвичай поза увагою дослідників залишалася та обставина, що першим доктринальним проектантом назв декількох видів злочинів проти людяності

став уродженець Східної Галичини – професор Г. Лаутерпахт. Яким чином проєкт Г. Лаутерпахта вперше було офіційно реалізовано в Статуті Нюрнберзького трибуналу – цей епізод яскраво відображено у широковідомій нині книзі авторитетного британського професора міжнародного права Ф. Сендса. Йдеться про те, що влітку 1945 р. Г. Лаутерпахт в Англії відвідав американський юрист-практик Р. Джексон – майбутній головний обвинувач від США на Нюрнберзькому процесі. І йому Г. Лаутерпахт продиктував відповідний текст, який згодом було використано у згаданому Статуті.

Метою статті є визначення внеску професора Г. Лаутерпахта у початкове формування інституту міжнародної кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти людяності та втілення і розвиток цього інституту в сучасному міжнародному праві.

Основними методами дослідження були антропосоціальний, історичний, порівняльно-правовий, герменевтичний, системно-структурний, формально-логічний.

До висновків статті належать, зокрема, такі положення. Професор Кембриджського університету Г. Лаутерпахт (колишній студент юридичного факультету Львівського університету) вперше в історії людства визначив декілька видів злочинів проти людяності, які були закріплені у Статуті Нюрнберзького трибуналу. Згодом ці юридичні конструкції були використані у статутних документах наступних міжнародних трибуналів, створюваних під егідою Організації Об'єднаних Націй (ООН). Найповніший перелік різновидів злочинів проти людяності, з-поміж яких постійно відтворювалися ідеї Г. Лаутерпахта, було сформульовано у ст. 7 Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Нині ж їх продубльовано у проєкті Конвенції ООН про запобігання та покарання злочинів проти людяності, підготовленому її Комісією з міжнародного права протягом 2015–2020 рр. і наприкінці минулого року прийнято Генеральною Асамблеєю ООН до розгляду. Усе це свідчить про унікальні заслуги професора Г. Лаутерпахта в реалізації сучасного всесвітнього стандарту заборони нелюдського поводження, у гуманізацію національного і міжнародного правового регулювання. І на цьому варто наголосити зраз, коли відзначається 75-річниця перемоги над нацистським режимом.

Ключові слова: професор Г. Лаутерпахт; злочини проти людяності; Статут Нюрнберзького трибуналу; Міжнародний кримінальний суд; проєкт Конвенції щодо злочинів проти людяності.

Цьогоріч цивілізовані народи світу відзначають (навіть за надзвичайних умов пандемії) 75-річний ювілей перемоги над нацизмом у Другій світовій війні. У зв'язку з цим доречно вкотре звернутися до проблеми юридичної відповідальності за вчинення злочинів проти людяності, покарання за які були вперше передбачені в Статуті Нюрнберзького трибуналу¹ та застосовані ним. Звернутися хоча б тому, що – попри сподівання, які виникли після цієї Великої Перемоги на те, що такі злочини вже ніколи більше не матимуть місця, – вони, однак, час від часу не тільки спа-

¹ Статут Міжнародного військового трибуналу для суду та покарання головних військових злочинців європейських країн осі від 8 серпня 1945 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_201#Text> (дата звернення: 03.07.2020).

лахували знову, а й, на жаль, ще урізноманітнювалися. Унаслідок цього світова спільнота була змушена не тільки зберегти інститут міжнародно-кримінальної відповідальності за вчинення означених злочинів, а й удосконалити і, так би мовити, піднести його на більш високий рівень. Тому дослідження кроків, які зробила й продовжує робити у цьому напрямку Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН) (і, до речі, окремі держави) залишається актуальним завданням наукової юриспруденції.

Означена проблема привертала належну увагу вітчизняних і зарубіжних фахівців, насамперед із міжнародного кримінального права. Проте зазвичай поза увагою дослідників залишалася та обставина, що першим доктринальним проєктантом декількох різновидів злочинів проти людяності став у 1945 р. професор Кембриджського університету Герш Лаутерпахт. (Він, будучи уродженцем Східної Галичини, здобував фахову освіту на юридичному факультеті Львівського університету у 1915–1919 рр.). Яким саме чином проєкт Г. Лаутерпахта вперше було офіційно реалізовано у Статуті Нюрнберзького трибуналу, яскраво відображено у широковідомій книзі авторитетного британського професора міжнародного права Ф. Сендса².

Метою дослідження є визначення історичного внеску професора Г. Лаутерпахта в початкове формування інституту міжнародної кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти людяності та втілення і розвиток цього інституту в сучасному міжнародному праві.

Основні методи проведеного нами дослідження – антропосоціальний, історичний, порівняльно-правовий, герменевтичний, системно-структурний, формально-логічний.

Відзначення ювілею переможного завершення Другої світової війни дає привід нагадати про те, що ніхто і ніколи не повинен забувати, зокрема, про ті жахливі масові злочини, які були організовані керівниками нацистської Німеччини, а після її поразки – засуджені і покарані створеним державами-переможницями Міжнародним військовим трибуналом у Нюрнберзі як “злочини проти людяності” (англ. – “*crimes against humanity*”)³.

У щойно наведеному англomовному виразі останнє слово має в українomовних (до речі, також і в російськомовних) тлумачних словниках щонайменше два різних значення: людство (рос. – *человечество*) і людяність (рос. – *человечность*). І кожне з них використовувалось, як свідчить історія, у міжнародно-правових документах.

² Ф Сендс, *Східно-Західна вулиця. Повернення до Львова* (пер з англ, Видавництво Старого Лева 2017) 185.

³ Charter of the International Military Tribunal (IMT) at Nuremberg. (1945) <https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocity-crimes/Doc.2_Charter%20of%20IMT%201945.pdf> (accessed: 25.07.2020).

1915 р.

Під час Першої світової війни у Туреччині (Османській імперії), яка була однією з її учасниць, відбулися масові переслідування і винищення мирного вірменського населення. Реагуючи на ці злочинні дії, держави Антанти (Росія, Франція та Велика Британія) 24 травня 1915 р. ухвалили Спільну Декларацію, в якій засудили ці події як “злочини проти людства і цивілізації”⁴ і поклали відповідальність за їх вчинення на Уряд Туреччини та його членів. Цей документ був опублікований одночасно у кожній з держав Антанти, зокрема в Росії, яка була ініціатором його прийняття – у “Бюллетене Петроградського телеграфного агенства”, а за кілька днів документ було надіслано посольству Туреччини в США.

1945 р.

Після поразки гітлерівської Німеччини у Другій світовій війні основні держави-переможниці – Союз Радянських Соціалістичних Республік, Велика Британія, США та Франція – створили Міжнародний військовий трибунал для справедливого та швидкого засудження і покарання керівників нацистського режиму за вчинені злочини. Підстави і порядок притягнення до такої відповідальності було закріплено у розробленому влітку 1945 р. Статуті цього органу. До його підготовки американська сторона залучила вже відомого на той час юриста-міжнародника, професора Кембриджського університету Г. Лаутерпахта.

Тоді Г. Лаутерпахта відвідав американський юрист Р. Джексон (який згодом очолив сторону обвинувачення від США на Нюрнберзькому процесі). І під час цієї зустрічі обома юристами обговорювався проєкт зазначеного Статуту. Ось як описано цей епізод у книзі професора Ф. Сендса:

Лаутерпахт запропонував подальші міркування. А якщо ввести у міжнародне право новий термін для означення звірств проти цивільних (питання, на яке росіяни та американці мали різні погляди і до якого він мав особистий невисловлений інтерес)? Він поділився цим із Джексоном. Чому б не означити звірства проти окремих цивільних осіб як “злочини проти людяності”? Відтак, Г. Лаутерпахт назвав п'ять способів вчинення злочинів проти людяності: вбивство, винищення, поневолення, депортація, переслідування; при цьому вельми важливо відзначити, що цей перелік автор залишив відкритим, включивши до нього вказівку на “інші нелюдські діяння, вчинені проти цивільного населення”⁵.

⁴ France, Great Britain and Russia Joint Declaration. (1915) <http://www.armenian-genocide.org/popup/affirmation_window.html?Affirmation=160> (accessed: 25.08.2020).

⁵ Сендс (н 2) 185.

Усі ці положення були дослівно відтворені у п. “с” ст. 6 Статуту. У цьому міжнародно-правовому документі, як свідчить його офіційний переклад російською мовою, англomовний термін “*humanity*” було використано вже в його другому значенні – людяність (“человечность”). І це цілком відповідало правозахисній філософії Г. Лаутепахта, суть якої була відображена такою його унікально гуманістичною формулою: “кожна людина є кінцевим пунктом усього права”. Саме в цьому сенсі зазначене термінопоняття почало використовуватись і надалі у тих випадках, коли йшлося про притягнення до міжнародно-кримінальної відповідальності за вчинення злочинів такого роду. (Утім, як слушно зауважила вітчизняна дослідниця обговорюваної проблеми С. Кучевська, у Конвенції ООН “Про незастосування строку давності до воєнних злочинів проти людства” слово “людяність” було офіційно перекладено на російську мову як “человечество”⁶).

Та, на превеликий жаль, і після завершення Другої світової війни злочини проти людяності не тільки не припинилися, а й час від часу знову спалахували у різних регіонах світу, набуваючи ще нових, більш різноманітних форм.

Від Нюрнберзького трибуналу до Міжнародного кримінального суду

Такі злочини часто викликали належне реагування з боку ООН. У цих випадках вона зазвичай створювала тимчасові міжнародні трибунали для покарання осіб, винних в організації та вчиненні злочинів проти людяності (трибунали стосовно Югославії, Руанди тощо). І в статутах таких органів використовувались такі ж назви різновидів злочинів проти людяності, які Г. Лаутерпахт у 1945 р. продиктував Р. Джексону.

Логічним продовженням цих процесів стало розроблення під егідою ООН і підписання представниками численних держав у 1998 р. Римського статуту Міжнародного кримінального суду (далі – МКС)⁷. Від України цей документ підписала тодішній міністр юстиції С. Станік (до речі, випускниця юридичного факультету Львівського університету). МКС розпочав свою діяльність 2002 р. І хоча загальна кількість зазначених у документі видів злочинів проти людяності збільшилася до 10, із-поміж їх назв було збережено й такі, які ще у 1945 р. сформулював Г. Лаутерпахт. І ці його термінопоняття, так чи інакше, застосовувалися у деяких рішеннях МКС.

⁶ Див.: С Кучевська, ‘Проблеми гармонізації законодавства України про кримінальну відповідальність та Статуту Міжнародного кримінального суду’ (автореф дис канд юрид наук, 2009) 19.

⁷ Римський статут міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text> (дата звернення: 03.07.2020).

Від Римського статуту МКС до проєкту Конвенції ООН

5 років тому Комісія з міжнародного права ООН розпочала роботу над проєктуванням конвенційного міжнародного акта стосовно запобігання злочинам проти людяності та їх покарання. Спеціальним доповідачем із цього питання комісія призначила професора міжнародного права Університету Джорджа Вашингтона (США) Ш. Мерфі⁸. Основним аргументом на користь ухвалення такого акта стало те, що в кримінальному законодавстві більшості держав не передбачалася відповідальність за вчинення злочинів проти людяності.

Після тривалих дискусій та обговорень комісія минулого року завершила проєктування цього документа, і він, після схвалення його Комітетом з правових питань, був переданий до Генеральної Асамблеї ООН⁹.

Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 18 грудня 2019 р. A/RES/74/187¹⁰ було вирішено включити до попереднього порядку денного найближчої сесії пункт під назвою “Злочини проти людяності” та продовжувати вивчати рекомендації Комісії, що містяться у п. 42 її звіту. Повний текст Резолюції викладено таким чином:

Генеральна Асамблея, розглянувши главу IV доповіді Комісії міжнародного права щодо роботи її сімдесят першої сесії, у якій містяться проєкти статей щодо запобігання та покарання злочинів проти людяності, зазначаючи, що Комісія вирішила рекомендувати проєкти статей щодо запобігання та покарання злочинів проти людяності Генеральній Асамблеї та рекомендувала розробити Конвенцію Асамблеєю або міжнародною конференцією повноважних представників на основі проєктів статей, підкреслюючи важливе значення кодифікації та прогресивного розвитку міжнародного права, як зазначено у пункті 1 (а) статті 13 Статуту Організації Об'єднаних Націй, визнаючи необхідність запобігання та покарання злочинів проти людяності, які є одними з найтяжчих злочинів, що стосуються міжнародної спільноти загалом,

- 1. Висловлює свою вдячність Комісії з міжнародного права за її постійний внесок у кодифікацію та прогресивний розвиток міжнародного права;*
- 2. Бере до уваги проєкти статей про запобігання та покарання злочинів проти людяності, представлені Комісією;*
- 3. Постановляє включити до попереднього порядку денного своєї сімдесят п'ятої сесії пункт під назвою “Злочини проти людяності” та про-*

⁸ Resolution 69/118 of 10 December 2014. General Assembly Action. A/CN.4/678.

⁹ Ознайомитися з проєктом Конвенції, викладеним на всіх робочих мовах ООН, можна на сайті Комісії ООН з міжнародного права: Report of the International Law Commission on the work of its seventy-first session, 29 April – 7 June and 8 July – 9 August 2019. ILC Report, A/74/10, 2019, chap. IV, paras. 34–45 <<https://legal.un.org/docs/?path=../ilc/reports/2019/english/chp4.pdf&lang=EFSRAC>> (accessed: 25.07.2020).

¹⁰ Resolution A/RES/74/187 adopted by the General Assembly on 18 December 2019 [on the report of the Sixth Committee (A/74/425)]. Seventy-fourth session. General Assembly action <<https://undocs.org/en/A/RES/74/187>> (accessed: 25.07.2020).

довжувати вивчати рекомендації Комісії, що містяться в пункті 42 її звіту, щодо роботи її сімдесят першої сесії¹¹.

У Преамбулі проекту Конвенції, як зазвичай прийнято у міжнародно-правових актах, констатуються причини та цілі її ухвалення. Із-поміж них зазначимо насамперед такі:

- злочини проти людяності належать до найтяжчих злочинів для усієї міжнародної спільноти загалом та мають бути попередженими відповідно до норм міжнародного права;
- намір покласти край безкарності винуватців цих злочинів і таким чином сприяти запобіганню їхньому вчиненню;
- обов'язком кожної держави є здійснення своєї кримінальної юрисдикції стосовно злочинів проти людяності;
- злочини проти людяності не можуть залишатися безкарними, ефективне кримінальне розслідування таких злочинів повинно бути забезпечено вжиттям заходів на національному рівні та посиленням міжнародного співробітництва, зокрема й щодо екстрадиції та взаємної правничої допомоги.

Базові, визначальні положення проекту поміщені у його ст. 2 “Визначення злочинів проти людяності”. У ній повністю відповідно до формулювань Римського статуту МКС відтворюються дефініції кожного з десяти різновидів злочинів проти людяності, зафіксовані у цьому Статуті.

Вплив конструкцій Г. Лаутерпахта на подальший розвиток інституту міжнародно-кримінальної відповідальності за вчинення злочинів проти людяності унаочнює наведена нижче порівняльна таблиця (Таблиця 1).

Таблиця 1

Скорочені назви видів злочинів проти людяності, використані у Статуті Нюрнберзького трибуналу, Римському статуті МКС і проекті Конвенції ООН

Статут Нюрнберзького трибуналу (п. “с” ст. 6)	Римський статут МКС (ч. 1 ст. 7)	Проект Конвенції ООН (ч. 1 ст. 2)
– вбивство; – винищення; – поневолення; – депортація;	– вбивство; – винищення; – поневолення; – депортація;	– вбивство; – винищення; – поневолення; – депортація

¹¹ Resolution A/RES/74/187 (n 10).

<ul style="list-style-type: none"> – переслідування за політичними, расовими чи релігійними ознаками; – інші нелюдські діяння. 	<ul style="list-style-type: none"> – переслідування за політичними, расовими, релігійними, національними, етнічними, культурними, гендерними мотивами; – насильницьке переміщення населення; – ув'язнення або інше жорстоке позбавлення фізичної свободи; – катування; – зґвалтування; – сексуальне рабство; – примушення до проституції; – примусова вагітність; – примусова стерилізація чи будь-яка інша форма сексуального насильства подібної жорстокості; – насильницьке зникнення людей; – апартеїд; – інші нелюдські діяння подібного характеру, що полягають в умисному заподіянні сильних страждань чи серйозних тілесних ушкоджень або тяжкої шкоди психічному чи фізичному здоров'ю. 	<ul style="list-style-type: none"> – переслідування будь-якої окремої групи чи спільноти з політичних, расових, національних, релігійних, етнічних, культурних, гендерних підстав; – насильницьке переміщення населення; – ув'язнення або інше жорстоке позбавлення фізичної свободи; – катування; – зґвалтування; – сексуальне рабство; – примушення до проституції, – примусова вагітність, – примусова стерилізація або будь-яка інша форма сексуального насильства подібної жорстокості; – насильницьке зникнення людей; – апартеїд; – інші нелюдські діяння подібного характеру, що полягають в умисному заподіянні сильних страждань чи серйозних тілесних ушкоджень або тяжкої шкоди психічному чи фізичному здоров'ю.
--	--	---

Уважний читач також не зможе не помітити, що в усіх цих текстах буквально або, принаймні, концептуально використано юридичні конструкції, сформульовані 75 років тому одним із фундаторів сучасного міжнародного права прав людини, видатним представником науки міжнародного права, професором Кембриджського університету, колишнім студентом Львівського університету Г. Лаутерпахтом. Наведена таблиця, як видається, досить чітко демонструє як відтворення лаутерпахтівських уявлень щодо злочинів проти людяності, так і їхній розвиток та змістове збагачення у наступних документах ООН із міжнародного кримінального права.

Особливу увагу варто звернути на те, що в текстах усіх трьох документів переліки видів злочинів проти людяності завершуються вказівками на їхню невичерпність. Більш важливим, можливо, є вміщення у цих вказівках родових ознак зазначених злочинів: у Статуті Нюрнберзького

трибуналу – це “усі інші нелюдські діяння”; у Римському статуті МКС та в проєкті Конвенції ООН – це “інші нелюдські діяння подібного характеру, що полягають в умисному заподіянні сильних страждань чи тяжких тілесних ушкоджень або тяжкої шкоди психічному чи фізичному здоров’ю”. Із таблиці стає очевидним, що кількість різновидів злочинів проти людяності у Римському статуті МКС та, відповідно, у проєкті Конвенції ООН, втричі більша, ніж у Статуті Нюрнберзького трибуналу. Цю обставину, на нашу думку, можна пояснити не тільки фактичним урізноманітненням видів нелюдського поводження, а й насамперед підвищенням рівня вимогливості до поводження з людиною, до такого діяльного ставлення до неї, яке, власне, і визнається повагою до людської гідності. У цьому, безумовно, слід вбачати прогресивність розвитку міжнародного кримінального права. Нарешті, вельми істотною рисою розвитку інституту міжнародно-кримінального переслідування зазначених злочинів є “озброєння” більшості їхніх назв розгорнутими науково-обґрунтованими визначеннями відповідних термінопонять (у Римському статуті МКС та, відповідно, у проєкті Конвенції ООН).

Остаточне прийняття ООН Конвенції про запобігання та покарання злочинів проти людяності буде гідним внеском у відзначення 75-річчя Великої Перемоги над нацизмом. Воно також свідчатиме про подальший розвиток праволюдської юриспруденції, витоки якої закладені у творчості професора Г. Лаутерпахта.

Висновки. Професор Кембриджського університету Г. Лаутерпахт (колишній студент юридичного факультету Львівського університету) вперше в історії людства визначив декілька видів злочинів проти людяності, які були закріплені у Статуті Нюрнберзького трибуналу. Згодом ці юридичні конструкції були використані також у статутних документах наступних міжнародних трибуналів, створюваних під егідою ООН. Найповніший перелік різновидів злочинів проти людяності, із-поміж яких постійно відтворювалися ідеї Г. Лаутерпахта, було сформульовано у ст. 7 Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Нині ж їх продубльовано у проєкті Конвенції ООН про запобігання та покарання злочинів проти людяності, підготовленому її Комісією з міжнародного права протягом 2015–2020 рр. і наприкінці минулого року прийнято Генеральною Асамблеєю ООН до розгляду. Усе це свідчить про велич та унікальні заслуги професора Г. Лаутерпахта в реалізації сучасного всесвітнього стандарту заборони нелюдського поводження, у гуманізацію національного і міжнародного правового регулювання. І на цьому варто наголосити зараз, коли відзначається 75-річниця Перемоги над нацизмом.

REFERENCES

Bibliography

Edited and translated books

1. Sands F, *Skhidno-Zakhidna vulytsia. Povernennia do Lvova [East-West Street. Back to Lviv]* (per z anhl, Vydavnytstvo Staroho Leva 2017) (in Ukrainian).

Theses

2. Kuchevska S, 'Problemy harmonizatsii zakonodavstva Ukrainy pro kryminalnu vidpovidalnist ta Statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu' ['Issues of Harmonization of Ukrainian Legislation on Criminal Liability and the Statute of the International Criminal Court'] (avtoref dys kand yuryd nauk, 2009) (in Ukrainian).

Petro Rabinovych
Anna Derzhypilska

DEVELOPMENT OF PROFESSOR HERSCH LAUTERPACHT'S IDEAS ON LIABILITY FOR CRIMES AGAINST HUMANITY IN TODAY'S INTERNATIONAL CRIMINAL LAW (IN COMMEMORATION OF THE 75TH ANNIVERSARY OF VICTORY OVER THE NAZI REGIME IN WORLD WAR II)

ABSTRACT. This year, all civilized nations of the world will celebrate (even under extreme conditions of the pandemic) the 75th anniversary of victory over the Nazi regime. In this regard, it seems appropriate once again to address the issue of legal liability for crimes against humanity, which were subjected to punishment for the first time by the International Tribunal in Nuremberg.

The legal views of Professor H. Lauterpacht have already attracted much attention of domestic and foreign experts, primarily in international criminal law. In particular, works by V. Navrotskyi, F. Sands, and S. Murphy are especially noteworthy. However, researchers generally disregarded the fact that the first doctrinal designer of the names of several types of crimes against humanity was a native of Eastern Galicia, Professor H. Lauterpacht. The episode of the first official implementation of the Lauterpacht's project in the Charter of the Nuremberg Tribunal is vividly reflected in the book by the distinguished British Professor of international law F. Sands which is widely known today. It tells that in the summer of 1945, Lauterpacht was visited in England by an American practicing lawyer – R. Jackson, the future chief prosecutor from the United States at the Nuremberg trials. And H. Lauterpacht dictated him the text which was subsequently used in the Charter.

The article focuses on describing the contribution made by Professor H. Lauterpacht to the initial establishment of such an institution as international criminal liability for crimes against humanity, as well as to the implementation and development of this institution in modern international law.

The main research methods used were anthroposocial, historical, comparative legal, hermeneutical, system structural, and formal logical methods.

Петро Рабінович, Анна Держипільська

The conclusions of the article include, in particular, the following points. For the first time in the history of mankind, Professor of the University of Cambridge H. Lauterpacht (former student of the Faculty of Law of Lviv University) identified several types of crimes against humanity, which were enshrined in the Charter of the Nuremberg Tribunal. Subsequently, these legal constructions were also used in the incorporation documents of the following international tribunals established under the auspices of the UN. The most complete list of types of crimes against humanity, for which the ideas of Lauterpacht were constantly reproduced, was formulated in art. 7 of the Rome Statute of the International Criminal Court. Now they are duplicated in the draft UN Convention on the Prevention and Punishment of Crimes against Humanity which was prepared by UN Commission on international law during 2015–2020 and adopted by the UN General Assembly for consideration at the end of last year. All this testifies to the unique merits of Professor Lauterpacht in the implementation of today's world standard for the prohibition of inhumane treatment, and in the humanization of national and international legal regulation. And this is worth noting today, when the 75th anniversary of victory over the Nazi regime is being celebrated.

KEYWORDS: Professor H. Lauterpacht; crimes against humanity; Charter of the Nuremberg Tribunal; International Criminal Court; draft Convention on crimes against humanity.